

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzczak

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. G.

przy uczestnictwie D. W.

o podział majątku wspólnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 lutego 2019 r.,

skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt IV Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie w punkcie III (trzecim), IV (czwartym) i V (piątym) i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w W. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy M. G. i uczestniczki postępowania D. W. (obecnie W.) wchodzi: spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. T. w W. o powierzchni 47 m² w Spółdzielni Mieszkaniowej „B.” w W., niezabudowana działka o powierzchni 449 m² położona w J. wraz z udziałem w

nieruchomości wspólnej, wełna budowlana U. i środki pieniężne w kwocie 112 035,45 zł (punkt I), ustalił, że nakład wnioskodawcy z majątku osobistego na majątek wspólny wynosi 53 547,28 zł (punkt II), ustalił, że nakład uczestniczki z majątku osobistego na majątek wspólny wynosi 3 000 zł (punkt III), oddalił wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym (punkt IV), dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki w ten sposób, że składniki tego majątku opisane w punkcie I przyznał na własność uczestniczce, zaś niezabudowaną działkę przyznał na własność wnioskodawcy (punkt V), zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 35 922,14 zł tytułem zwrotu nakładów (punkt VI), oddalił wniosek o zwrot nakładów w pozostałym zakresie (punkt VII), zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 88 392,94 zł tytułem dopłaty (punkt VIII) i rozstrzygnął o kosztach postępowania (punkty IX i X).

Wnioskodawca i uczestniczka zawarli związek małżeński w dniu 3 września 2005 r. Z tego związku mają syna urodzonego w dniu 16 listopada 2007 r. W dniu zawarcia związku małżeńskiego uczestniczka nie posiadała majątku osobistego, wnioskodawca miał oszczędności na kontach bankowych w kwocie około 15 000 zł oraz jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych na kwotę około 40 000 zł. W 2007 r. rodzice uczestniczki darowali jej kwotę 300 000 zł. W dniu 11 kwietnia 2007 r. uczestniczka darowała wnioskodawcy połowę tej kwoty, w zamian za co w dniu 17 kwietnia 2007 r. małżonkowie zawarli majątkową umowę małżeńską, na mocy której dokonali rozszerzenia wspólności ustawowej na składnik majątku osobistego wnioskodawcy w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego o wartości 260 000 zł. Z pieniędzy otrzymanych tytułem darowizny małżonkowie zakupili działkę budowlaną o pow. 449 m² w J. za łączną kwotę 215 000 zł oraz wełnę budowlaną U. za kwotę 12 453,42 zł. Z uwagi na postępujące konflikty małżeńskie prace nad budową domu zostały przerwane. W dniu 14 stycznia 2008 r. uczestniczka wypłaciła ze wspólnego konta, na którym były wspólne oszczędności małżonków, kwotę 53 600 zł oraz zlikwidowała jednostki uczestnictwa na kwotę 44 935 zł. Całą kwotę w łącznej wysokości 98 535,45 zł uczestniczka zdeponowała na swoich rachunkach bankowych. Dodatkowo w dniu 23 stycznia 2008 r. uczestniczka dokonała wpłaty kwoty 13 500 zł stanowiącej majątek wspólny jej i wnioskodawcy na swój osobisty rachunek bankowy. W dniu 6

lutego 2008 r. uczestniczka wyprowadziła się wraz z synem ze wspólnego mieszkania przy ul. T. w W. Wyrokiem z dnia 23 lutego 2011 r Sąd Rejonowy w W. ustanowił rozdzielną majątkową między wnioskodawcą i uczestniczką z dniem 14 stycznia 2008 r.

Wnioskodawca i uczestniczka wnieśli apelacje od postanowienia Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. umorzył postępowanie apelacyjne w części dotyczącej punktów IX i X zaskarżonego postanowienia (pkt I), w pozostałym zakresie oddalił apelację wnioskodawcy (pkt II), oddalił apelację uczestniczki postępowania (pkt III), oddalił wniosek wnioskodawcy o zasądzenie na jego rzecz od uczestniczki kosztów postępowania apelacyjnego (pkt IV) oraz oddalił wniosek uczestniczki o zasądzenie na jej rzecz od wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego (pkt V). Podzielił ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu Rejonowego. Uznał, że postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 9 listopada 2015 r. nie zostało zaskarżone przez uczestniczkę w zakresie obejmującym punkt III, wobec czego zawarte w nim ustalenie co do wysokości nakładu uczestniczki z majątku osobistego na majątek wspólny jest prawomocne, co oznacza, że uczestniczka postępowania nie może w apelacji skutecznie podnosić, iż poniesione przez nią nakłady były wyższe (art. 365 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Oceniał, że wbrew stanowisku uczestniczki to, iż małżeństwo stron trwało krótko, nie jest ważnym powodem w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. uzasadniającym żądanie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Uczestniczka wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 365 § 1 w związku z art. 378 § 1 w związku z art. 130 § 1 zdanie 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., art. 176 Konstytucji, art. 328 § 2 w związku z 391 § 1 w związku z art. 13 § 2 i art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 w związku z art. 391 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., art. 567 § 3 w związku z art. 684 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 381 w związku z art. 382 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c., a także naruszenia prawa materialnego, mianowicie art. 45 § 1 k.r.o., art. 33 pkt 1 w związku z art. 31 § 1 k.r.o. oraz art. 43 k.r.o.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty naruszenia art. 365 § 1 w związku z art. 378 § 1 w związku z art. 130 § 1 zdanie 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., art. 176 Konstytucji oraz art. 45 k.r.o. dotyczą uznania przez Sąd Okręgowy, że postanowienie Sądu Rejonowego nie zostało zaskarżone przez uczestniczkę w zakresie obejmującym pkt III, co doprowadziło do zaniechania przez Sąd Okręgowy zbadania materialnej podstawy żądania apelacji oraz pominięcie merytorycznych zarzutów uczestniczki związanych z wysokością nakład z jej majątku osobistego na majątek wspólny. Zarzut ten jest trafny. Wprawdzie z apelacji uczestniczki *in principio* nie wynika zaskarżenie wyroku Sądu Rejonowego w pkt III, jednakże już we wnioskach apelacji wyraźnie zamieszczono żądanie zmiany wyroku w pkt. III. W tej sytuacji należy zgodzić się z uczestniczką, że brak wskazania liczby III w apelacji *in principio* stanowi oczywistą omyłkę pisarską, niemającą wpływu na zakres zaskarżenia.

Częściowo trafny jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z 391 § 1 w związku z art. 13 § 2 i art. 378 § 1 k.p.c. polegający na nierozpoznaniu przez Sąd Okręgowy wszystkich zarzutów podniesionych przez uczestniczkę w apelacji. Rzeczywiście bowiem Sąd Okręgowy nie odniósł się do zarzutów naruszenia art. 45 § 1 i art. 33 ust. 2 k.r.o. Nie uzasadnia to natomiast twierdzenia, że z tego powodu zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego nie poddaje się kontroli kasacyjnej.

Częściowo trafny jest również zarzut naruszenia art. 382 w związku z art. 391 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przez oparcie się na okolicznościach niewynikających z zebranego w sprawie materiału dowodowego, stojących w sprzeczności z ustaleniami Sądu Rejonowego. Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że w 2007 r. rodzice uczestniczki darowali jej kwotę 300 000 zł, a w dniu 11 kwietnia 2007 r. uczestniczka darowała wnioskodawcy połowę tej kwoty. Wynikałoby z tego, że kwoty po 150 000 zł weszły w skład majątków osobistych małżonków. Z drugiej jednak strony z pieniędzy otrzymanych tytułem darowizny małżonkowie zakupili działkę budowlaną o pow. 449 m² w J. za kwotę 215 000 zł oraz wełnę budowlaną U. za kwotę 12 453,42 zł, a te składniki majątkowe,

niewyczerpujące jednak kwoty 300 000 zł, weszły w skład majątku wspólnego małżonków. Okoliczność ta wymaga ustalenia przez Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznawaniu sprawy. Częściowo trafny jest też w konsekwencji zarzut naruszenia art. 567 § 3 w związku z art. 684 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przez niedokonanie z urzędu całościowego rozstrzygnięcia sprawy i ustalenia składu i wartości majątku objętego podziałem.

Nie jest trafny zarzut naruszenia art. 381 w związku z art. 382 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. Po pierwsze, uczestniczka nie wykazała, iż nie mogła powołać nowych dowodów w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, ani że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Po drugie, Sąd Okręgowy przekonywająco wyjaśnił, dlaczego pominął dowody wnioskowane przez uczestniczkę w postępowaniu apelacyjnym.

Nie jest jasny i w konsekwencji jest nietrafny zarzut naruszenia art. 33 pkt 1 w związku z art. 31 § 1 k.r.o. przez ich błędną wykładnię i uznanie, że kwota 13 500 zł wchodzi do majątku wspólnego stron. Z ustaleń dokonanych przez Sądy *meriti* jasno bowiem wynika, że owa kwota wchodziła do majątku wspólnego małżonków bez względu na to, iż uczestniczka dokonała jej wpłaty na swój rachunek bankowy w dniu 23 stycznia 2008 r., a więc po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami.

Nie jest też trafny zarzut naruszenia art. 43 k.r.o. Zgodnie z 43 § 2 k.r.o. istnieją dwie przesłanki ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym: „ważne powody” oraz różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego. W toku postępowania przed Sądami pierwszej i drugiej instancji uczestniczka nie wykazała istnienia żadnej z tych przesłanek, które muszą wystąpić łącznie.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.